

การวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยนี้

งานวิจัยอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยครั้งนี้ มีผู้ทำการวิจัยไว้มากพอสมควรทั้งในประเทศและต่างประเทศ ส่วนใหญ่เป็นการสำรวจปัญหา ทศนคติ หน้าที่ความรับผิดชอบของบุคคลที่เกี่ยวข้องกับเรื่องการฝึกสอน รวมทั้งข้อเสนอแนะต่าง ๆ สำหรับงานวิจัยในประเทศที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการวิจัยเรื่อง "ปัญหาการฝึกสอนของคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร" พอจะรวบรวมได้ดังนี้

ปีการศึกษา 2505 ศาสตราจารย์จรูญทัศน์ พุกกะมาน¹ ได้เขียนวิทยานิพนธ์เกี่ยวกับเรื่อง "ปัญหาของนิสิตฝึกสอนในโรงเรียนมัธยมศึกษา เพื่อเป็นแนวทางในการปรับปรุงโครงการฝึกหัดครู ในระดับปริญญาตรีในประเทศไทย" โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาถึงอุปสรรคและปัญหาต่าง ๆ ของนิสิตฝึกสอน ตลอดจนความคิดเห็นของอาจารย์นิเทศก์ อาจารย์พี่เลี้ยง และนิสิตฝึกสอน ในการปรับปรุงโปรแกรมการฝึกสอน

ในการดำเนินการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้แบบสอบถามแบบ ~~การให้คะแนน~~ (Check list) และแบบมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) ส่งให้แก่ นิสิตฝึกสอนของคณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และวิทยาลัยวิชาการศึกษาปทุมวัน จำนวนทั้งสิ้น 150 คน รวมทั้งอาจารย์พี่เลี้ยง และอาจารย์นิเทศก์ของทั้งสองสถาบัน

1

Charoontasana Bukhamana, "The Problems of Student Teachers in the Secondary Schools of Thailand as a Basis for the Improvement of the Undergraduate Teacher Education Program." Doctor Theses Indiana University, 1962.

แบบสอบถามที่ไ้ครอบคลุมถึงปัญหาและอุปสรรคต่าง ๆ ที่นิสิตฝึกสอนประสบอยู่ในขณะที่ทำการฝึกสอนในสถานต่าง ๆ คือ สถานการสอน การวัดผล การจัดและปกครองชั้น บุคลิกภาพส่วนตัว มนุษยสัมพันธ์ ความมั่งคั่งและการปรับปรุงแก้ไขในงานอาชีพ ผู้วิจัยไ้รวบรวมข้อมูลจากอาจารย์พี่เลี้ยงและอาจารย์นิเทศก์ มาเปรียบเทียบกับข้อมูลที่ไ้ได้จากนิสิตฝึกสอน แล้วไ้ให้นำหนักของคำตอบแต่ละข้อเป็นหลักในการจัดอันดับเปรียบเทียบความคิดเห็นของแต่ละพวก

ในการวิจัยครั้งนี้ไ้พบว่า ปัญหาที่นิสิตฝึกสอนประสบอยู่ เรียงตามลำดับมากน้อยไ้แก่ เรื่องการตั้งจุดหมายในการสอน การเตรียมการสอน การจัดกิจกรรม การเลือกวัสดุอุปกรณ์การสอน กุวิธีในการสอน และการปรับตัวในโรงเรียน ปัญหาเหล่านี้เป็นปัญหาเกี่ยวกับการสอนและปัญหาการจัดและการปกครองชั้น ความเห็นของอาจารย์นิเทศก์เหมือนกับความคิดเห็นของนิสิตฝึกสอน ในสถานการสอนเป็นอันดับหนึ่ง และสถานการจัดและการปกครองชั้นเป็นอันดับสอง อาจารย์นิเทศก์และนิสิตฝึกสอน ส่วนใหญ่ไม่เห็นพ้องกันในเรื่องความหนักเบาของปัญหา มีเพียงข้อเดียวเท่านั้นที่จัดอยู่ในอันดับเดียวกัน คือการตั้งความมุ่งหมายของการสอน จัดไว้เป็นอันดับแรกของความเห็น

ความเห็นของอาจารย์นิเทศก์และอาจารย์พี่เลี้ยง เกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคของนิสิตฝึกสอน เมื่อเรียงตามลำดับความเห็นแล้วปรากฏว่า เป็นเรื่องเกี่ยวกับการสอน การจัดและการปกครองชั้น และการวัดผล

ปีการศึกษา 2511 สุมณา ไ้คลังคะ² ไ้เขียนวิทยานิพนธ์เรื่อง "การศึกษาปัญหาพิเศษการสอนของอาจารย์นิเทศก์ในโครงการฝึกหัดครูชนบทของสถาบันฝึกหัดครู"

² สุมณา ไ้คลังคะ, "การศึกษาปัญหาพิเศษการสอนของอาจารย์นิเทศก์ในโครงการฝึกหัดครูชนบทของสถาบันฝึกหัดครู" (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ปีการศึกษา 2511).

โดยมีจุดมุ่งหมายที่สำคัญคือ เพื่อศึกษาถึงสถานภาพของอาจารย์นิเทศการฝึกสอนในโครงการฝึกหัดครูชนบท หน้าที่และความรับผิดชอบของอาจารย์นิเทศ ปัญหาการนิเทศการฝึกสอนของอาจารย์นิเทศ แนวทางการบริหารงาน และการดำเนินงานในโครงการฝึกหัดครูชนบท และเปรียบเทียบความเห็นของอาจารย์นิเทศเกี่ยวกับผลสำเร็จของโครงการฝึกหัดครูชนบท

ผู้วิจัยได้รวบรวมข้อมูลซึ่งมีทั้งแบบปลายเปิด (Open End), แบบตรวจเช็คข้อมูล (Check List) และแบบมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) ให้ อาจารย์นิเทศของสถาบันฝึกหัดครู 26 แห่ง แล้วนำข้อมูลที่ได้ออกมาแจกแจง และวิเคราะห์ข้อมูลโดยคิดเป็นร้อยละ หากค่าเฉลี่ย ค่ามัธยฐาน และค่าพิสัย ข้อมูลที่เก็บรวบรวมมาได้คิดเป็นร้อยละ 77

การวิจัยปรากฏผลพอสรุปได้ว่า อาจารย์นิเทศเป็นผู้ที่มีประสบการณ์ด้านการสอนมาแล้ว และมีงานที่ต้องรับผิดชอบหลายด้าน ทั้งด้านการนิเทศการฝึกสอน การสอนในสถาบันฝึกหัดครู และการพัฒนาชนบท ปัญหาที่ประสบอยู่ก็คือ ขาดงบประมาณในการดำเนินงาน และการพัฒนาชนบทมีอุปสรรค เพราะอาจารย์นิเทศไม่มีความรู้ดีพอในงานด้านนี้ ขณะเดียวกันประชาชนในท้องถิ่นขาดความกระตือรือร้นด้วย

ผู้วิจัยได้เสนอแนะว่า ทางสถาบันฝึกหัดครูควรจะให้อาจารย์นิเทศมีงานที่จะต้องรับผิดชอบน้อยลง เพื่อจะได้ปฏิบัติงานด้านการนิเทศได้เต็มที่ สนับสนุนให้อาจารย์นิเทศได้มีการศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมเกี่ยวกับงานด้านการพัฒนาชนบท จัดงบประมาณสำหรับดำเนินงานด้านการฝึกสอนให้เพียงพอ ตลอดจนประสานงานกับทางโรงเรียนฝึกสอนให้เข้าใจแนวทางการดำเนินงานการฝึกสอนของสถาบันฝึกหัดครู

ปีการศึกษา 2512 สุกจิตต์ หนูนภักดิ์³ ได้เขียนวิทยานิพนธ์เรื่อง "ปัญหา

³ สุกจิตต์ หนูนภักดิ์, "ปัญหาการฝึกสอนในโครงการฝึกหัดครูชนบท ในจังหวัดพระนครศรีอยุธยาและชลบุรี". (วิทยานิพนธ์ ปริญญาโท สาขาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ปีการศึกษา 2512).

การฝึกสอนในโครงการฝึกหัดครูชนบท ในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา และชลบุรี" มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาหน้าที่และความรับผิดชอบของครูพี่เลี้ยงที่มีต่อนักเรียนฝึกสอน ปัญหาที่ครูพี่เลี้ยงประสบในการแนะนำช่วยเหลือแก่นักเรียนฝึกสอน และปัญหาที่นักเรียนฝึกสอนประสบ

ผู้วิจัยได้สร้างแบบสอบถามแบบตรวจสอบรายการ (Check List) และแบบมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) ส่งไปให้นักเรียนฝึกหัดครูที่ออกฝึกสอนในโครงการฝึกหัดครูชนบทที่วิทยาลัยครูและโรงเรียนฝึกหัดครู 7 แห่ง ในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา และครูพี่เลี้ยงที่โรงเรียนฝึกสอนทั้งหมด 21 โรงเรียน แล้วรวบรวมข้อมูลที่ได้มาเจนนับ (Tally) หาความถี่ โดยแยกตามหัวข้อในแบบสอบถาม และสรุปผล หาค่าเฉลี่ย (Range) ถัดเป็นร้อยละ ข้อมูลที่เก็บรวบรวมมาได้คิดเป็นร้อยละ 80.24

ผลของการวิจัยครั้งนี้ปรากฏว่า ครูพี่เลี้ยงประสบปัญหาในด้านต่าง ๆ คือ มีประสบการณ์ในการสอนน้อย จึงยังไม่เข้าใจความมุ่งหมายและวิธีดำเนินงานของโครงการ ไม่ทราบหน้าที่และความรับผิดชอบของตนดีพอ มีชั่วโมงสอนมากเกินไปจึงไม่มีเวลาแนะนำช่วยเหลือแก่นักเรียนฝึกสอนได้เต็มที่ ต้องการความช่วยเหลือจากสถาบันฝึกหัดครูในด้านการสอน การค้นคว้าจากห้องสมุด และความร่วมมือจากอาจารย์ที่ปรึกษาให้มากขึ้น

สำหรับนักเรียนฝึกสอนมีปัญหาในด้านการสอน ขาดความเชื่อมั่นในตนเอง ไม่แสดงความคิดเห็น ไม่มีความสามารถในการผลิตอุปกรณ์การสอน ด้านการพัฒนาชุมชน นักเรียนฝึกสอนมีอุปสรรคในการปฏิบัติงาน ทั้งในด้านการวิชาการ ตัวบุคคล และวัสดุอุปกรณ์ โรงเรียนฝึกสอนส่วนมากอยู่ในบริเวณที่ยากต่อการพัฒนา และประชาชนยังไม่เข้าใจความมุ่งหมายและวิธีดำเนินงานของโครงการ

จากการศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะว่า ทางสถาบันฝึกหัดครูควรจัดแจงแก่บุคคลที่เกี่ยวข้องกับโครงการให้เข้าใจความมุ่งหมาย วิธีดำเนินงาน หน้าที่และความรับผิดชอบของแต่ละฝ่าย นักเรียนฝึกสอนก็ควรจะได้ศึกษาสภาพของหมู่บ้าน และความต้องการของประชาชนในท้องถิ่นก่อนออกทำการฝึกสอน

ปีการศึกษา 2514 สุขุมาลัย ชูวิวัฒนาพาณิชย์⁴ ได้เขียนวิทยานิพนธ์เรื่อง "ปัญหาเกี่ยวกับการนิเทศนักศึกษาฝึกสอนวิชาสังคมศึกษา ของวิทยาลัยครู ในภาคการศึกษา 1" โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา โครงการฝึกสอนของวิทยาลัยครูในภาคการศึกษา 1 กิจกรรมและปัญหาของอาจารย์นิเทศก์ อาจารย์พี่เลี้ยง และนักศึกษาฝึกสอน ในขณะที่ทำงานร่วมกัน

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูล โดยการออกแบบสอบถามแบบ **ตรวจคำตอบ** (Check List), แบบปลายเปิด (Open End), และ แบบมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) ไปยังอาจารย์นิเทศก์สายสังคมศึกษาของวิทยาลัยครูในภาคการศึกษา 1 จำนวน 6 วิทยาลัย อาจารย์พี่เลี้ยงในโรงเรียนฝึกสอน 17 แห่ง และนักศึกษาฝึกสอน จากนั้นนำข้อมูลมาวิเคราะห์โดยคิดเป็นร้อยละ หาค่าเฉลี่ยความถี่เห็นและจัดอันดับ ข้อมูลที่เก็บรวบรวมมาได้คิดเป็นร้อยละ 86.00

ผลของการวิเคราะห์ครั้งนี้ พบว่า

1. ควรให้นักศึกษาฝึกสอนหัดการพูดและการใช้เสียง ก่อนออกฝึกสอน
2. สถาบันฝึกหัดครูควรจัดหาอาจารย์นิเทศก์ คู่มือการสอนของนักศึกษาให้มากขึ้น
3. สถาบันฝึกหัดครูควรฝึกให้นักศึกษาฝึกสอนมีความรู้ในเรื่องการวางตนและความรับผิดชอบในการทำงานตลอดจนการปกครองชั้น
4. ควรสาธิตวิธีการสอนให้หลาย ๆ แบบ ก่อนที่นักศึกษาจะออกฝึกสอน
5. ควรให้โรงเรียนฝึกสอนมีส่วนร่วมในการวางโครงการฝึกสอน

001204

⁴ สุขุมาลัย ชูวิวัฒนาพาณิชย์, "ปัญหาเกี่ยวกับการนิเทศนักศึกษาฝึกสอนวิชาสังคมศึกษาของวิทยาลัยครูในภาคการศึกษา 1" (วิทยานิพนธ์ ปริญญาโทมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ปีการศึกษา 2514).

ผู้วิจัยได้เสนอแนะขอปรับปรุงแบบคัดลอกที่เกี่ยวข้องว่า ทางสถาบันควรอำนวยความสะดวกแก่อาจารย์ที่เทศน์ในการออกนิเทศนักศึกษาฝึกสอน เพื่อให้อาจารย์ที่เทศน์ไปการสอนของนักศึกษาบ่อยครั้งขึ้น ควรจัดให้มีการสัมมนานักศึกษาฝึกสอน เพื่อจะได้ทราบปัญหาของนักศึกษาฝึกสอน และหาทางแก้ไขปัญหานั้น ๆ ควรประสานงานกับโรงเรียนฝึกสอน เพื่อให้การดำเนินงานการฝึกสอนบรรลุผลตามเป้าหมายที่วางไว้ ควรให้ความรู้แก่นักศึกษาฝึกสอนในเรื่องการวางแผนและความรับผิดชอบในงานสอนของตน

ปีการศึกษา 2515 สาลีทิพย์ ศรีสุทธิ⁵ ได้เขียนวิทยานิพนธ์เรื่อง "ปัญหาการฝึกสอนในโครงการฝึกหัดครูชนบทของวิทยาลัยครูยะลา" โดยมีวัตถุประสงค์ที่จะศึกษาหน้าที่และความรับผิดชอบของครูพี่เลี้ยงและอาจารย์ที่เทศน์ที่มีต่อนักเรียนฝึกสอน ปัญหาที่ครูพี่เลี้ยง อาจารย์ที่เทศน์ และนักเรียนฝึกสอนประสบในการฝึกสอน และปัญหาตลอดจนอุปสรรค-ในการปฏิบัติงานตามโครงการฝึกหัดครูชนบทของอาจารย์ที่เทศน์

ผู้วิจัยได้สร้างแบบสอบถามแบบ**ตรวจคำตอบ (Check List)** แบบปลายเปิด (Open End), และแบบมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) นำไปส่งให้กับอาจารย์ที่เทศน์ในวิทยาลัยครูยะลา ครูพี่เลี้ยงในโรงเรียนฝึกสอน 11 แห่ง และนักเรียนฝึกสอนของวิทยาลัยครูยะลา ระดับประกาศนียบัตรวิชาการศึกษา แล้วนำข้อมูลทั้งหมดรวมโคมาวิเคราะห์เป็นร้อยละ หากค่าเฉลี่ยความคิดเห็น แล้วนำความคิดเห็นของนักเรียนฝึกสอนและครูพี่เลี้ยง นักเรียนฝึกสอนและอาจารย์ที่เทศน์ ครูพี่เลี้ยงและอาจารย์ที่เทศน์มาเปรียบเทียบกัน ข้อมูลที่ได้รวบรวมมาได้คิดเป็นร้อยละ 100

ผลของการวิจัยพอสรุปได้ว่า อาจารย์พี่เลี้ยงต้องการประสานงานกับอาจารย์ที่เทศน์ให้มากขึ้น และต้องการให้ทางวิทยาลัยครูยะลาจัดอบรมเกี่ยวกับโสคทัศนศึกษา

---

⁵ สาลีทิพย์ ศรีสุทธิ, "ปัญหาการฝึกสอนในโครงการฝึกหัดครูชนบท ของวิทยาลัยครูยะลา" (วิทยานิพนธ์ ปริญญาโทบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ปีการศึกษา 2515).

อาจารย์ที่เสกหลายท่านไม่ได้รับการอบรมเกี่ยวกับกรณีเหตุการณ์สอนมาก่อน และมีงานอื่น ๆ ที่ต้องรับผิดชอบมาก ปัญหาการส่งนักเรียนฝึกสอนไปตามโรงเรียนฝึกสอน มีจำนวนไม่พอกับความต้องการของโรงเรียนฝึกสอน นักเรียนฝึกสอนมีปัญหาในด้านการสอนและไม่รู้จักการทำงานร่วมกัน

ปีการศึกษา 2516 สมพร สาริกบุตร⁶ ได้เขียนวิทยานิพนธ์เรื่อง "ปัญหาอาจารย์พี่เลี้ยงในการนิเทศการสอนวิชาสังคมศึกษาของนักเรียนครูระดับประกาศนียบัตรวิชาการศึกษาชั้นสูง" มีความมุ่งหมายเพื่อศึกษาหน้าที่ ความรับผิดชอบของอาจารย์พี่เลี้ยง ปัญหาต่าง ๆ ที่อาจารย์พี่เลี้ยงประสบในการนิเทศการสอนวิชาสังคมศึกษา ความต้องการของอาจารย์พี่เลี้ยงในด้านต่าง ๆ ในการนิเทศการสอน และศึกษาความเห็นของอาจารย์พี่เลี้ยงที่มีต่อการฝึกสอนวิชาสังคมศึกษา

ผู้วิจัยใช้แบบสอบถามแบบเลือกตอบ (Multiple Choice), แบบเติมข้อความให้สมบูรณ์ (Completion Item) และแบบมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) เป็นเครื่องมือในการรวบรวมข้อมูล โดยส่งแบบสอบถามไปยังอาจารย์พี่เลี้ยงที่นิเทศการสอนวิชาสังคมศึกษาของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาการศึกษาชั้นสูง จากวิทยาลัยครู 5 แห่ง ในกรุงเทพมหานคร แล้ววิเคราะห์ข้อมูลโดยตีค่าตอบเป็นร้อยละ หาค่าหนักเฉลี่ยของค่าตอบ และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยปรากฏว่า อาจารย์พี่เลี้ยงส่วนใหญ่มีความเข้าใจในหน้าที่ของตนอยู่ในเกณฑ์ดี ส่วนปัญหาสำคัญที่อาจารย์พี่เลี้ยงประสบคือปัญหาในการแนะนำให้นักเรียนยอมรับนักเรียนฝึกสอนในฐานะครู อาจารย์พี่เลี้ยงขาดความเข้าใจอย่างเพียงพอในเนื้อหา

⁶ สมพร สาริกบุตร, "ปัญหาอาจารย์พี่เลี้ยงในการนิเทศการสอนวิชาสังคมศึกษาของนักเรียนครู ระดับประกาศนียบัตรวิชาการศึกษาชั้นสูง" (วิทยานิพนธ์ ปริญญาโท สาขาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ปีการศึกษา 2516).

วิชาสังคมศึกษา อาจารย์พี่เลี้ยงไม่มีเวลาเพียงพอที่จะติดตามสังเกตการสอนครั้งต่อไป
หลังจากที่แนะนำให้นักเรียนฝึกสอนปรับปรุงการสอนแล้ว อาจารย์พี่เลี้ยงไม่มีความสนิทสนม
กับอาจารย์นี้เทศจากวิทยาลัยพอที่จะแจ้งให้ทราบถึงข้อบกพร่องของนักเรียนฝึกสอน

ผู้วิจัยได้สรุปข้อเสนอแนะว่า ทางวิทยาลัยควรจัดให้มีการอบรมอาจารย์พี่เลี้ยง
ให้เข้าใจถึงบทบาท หน้าที่ ความรับผิดชอบ และให้ความรู้เรื่องหลักสูตรสังคมศึกษา
ตลอดจนด้านโสตทัศนศึกษา โรงเรียนฝึกสอนควรมีส่วนร่วมในการวางโครงการฝึกสอน
และนักเรียนฝึกสอนควรให้การยอมรับนับถืออาจารย์พี่เลี้ยงให้มากกว่านี้

สำหรับงานวิจัยของต่างประเทศ มีผู้ทำการศึกษา ซึ่งพอจะนำมารวบรวมพอเป็น
แนวทางในการประกอบ งานวิจัยครั้งนี้คือ

ปี ค.ศ. 1970 Jackson ⁷ ได้ทำการวิจัยเพื่อศึกษาถึงลักษณะของนักศึกษา
ฝึกสอนที่จะมีผลต่อความสำเร็จของการฝึกสอนตามเกณฑ์การประเมินผลของมหาวิทยาลัย
IDAHO (The Student Teaching Evaluation form of The University of
IDAHO)

ผู้วิจัยได้ส่งแบบประเมินผลการฝึกสอนไปให้นักศึกษาฝึกสอน เพื่อให้ประเมิน
ผลตนเอง หลังจากที่อาจารย์พี่เลี้ยงและอาจารย์นี้เทศได้ส่งแบบประเมินผลของนักศึกษา
แต่ละคนกลับมายังวิทยาลัยแล้ว แบบสอบถามมีทั้งแบบ **เลือกตอบ** และแบบ **มาตราส่วนประเมินค่า**
และ **แบบจัดอันดับ** ภาคลาสสัมพันธ์ ผลของการวิจัยปรากฏเฉพาะสรุปไว้ว่า

---

7 Richard Joseph Jackson, "Student Teaching Evaluation and Selected Characteristic of Senior Teacher. Evaluation Students at The University of IDAHO 1967 - 1968." Dissertation Abstracts International : Vol. 31 No.7 (1970), p. 3391 - A.

1. นักศึกษาฝึกสอนเห็นว่าตนเองยังมีข้อบกพร่องในเรื่องการใช้ภาษาอังกฤษในการออกเสียง และการมีสัมพันธภาพกับนักเรียน อาจารย์พี่เลี้ยง และการวางตนให้มีบุคลิกภาพที่ดี
  2. ความเห็นของอาจารย์นิเทศก์และนักศึกษาฝึกสอนไม่สอดคล้องกันมากเท่ากับ ความเห็นของนักศึกษาฝึกสอนกับอาจารย์พี่เลี้ยง นักศึกษาฝึกสอนจะให้ความ เห็นในการวิพากษ์วิจารณ์ตนเองมากกว่าอาจารย์นิเทศก์และอาจารย์พี่เลี้ยง และกล่าวว่า ตนประสบความสำเร็จในการออกฝึกสอนเพียงเล็กน้อย นักศึกษา ฝึกสอนหญิงสาขามัธยมศึกษาได้คะแนนเฉลี่ย จากอาจารย์พี่เลี้ยงและอาจารย์ นิเทศก์สูงกว่านักศึกษาฝึกสอนชายและนักศึกษาฝึกสอนหญิงสาขาประถม
- ในปีเดียวกันนั้น Calvert⁸ ได้ทำการวิจัยเพื่อศึกษาถึงบทบาทของอาจารย์ พี่เลี้ยงตามความเห็นของอาจารย์พี่เลี้ยง นักศึกษาฝึกสอน และอาจารย์นิเทศก์ โดยการ ส่งแบบสอบถามให้แก่อาจารย์พี่เลี้ยงจำนวน 131 คน นักศึกษาฝึกสอนจำนวน 179 คน และอาจารย์นิเทศก์จำนวน 29 คน ในสถาบันฝึกหัดครูในรัฐ Alabama 5 แห่ง

ผลของการวิจัยพอสรุปได้ว่า

1. ความเห็นของทั้ง 3 กลุ่มในเรื่องบทบาทของอาจารย์พี่เลี้ยงไม่มีความ แตกต่างอย่างมีนัยสำคัญ การวิจัยพบว่าควรจะได้มีการประชุมนิเทศเรื่อง โปรแกรมการฝึกสอน เพื่อให้อาจารย์พี่เลี้ยงได้เข้าใจบทบาทหน้าที่ของ ตน จะได้ทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพขึ้น

8

Gaston Evon Calvert, "The Role of the Cooperating Teacher as Perceived by Student Teachers, Cooperating Teachers, and College Supervisors in Selected Teacher Training Institutions of Alabama." Dissertation Abstracts International : Vol. 31 No. 10 (1970), pp. 5243 - A - 5244 - A.

2. การคัดเลือกอาจารย์พี่เลี้ยงควรจะได้คัดเลือกจากบุคคลที่มีทักษะ และมีประสบการณ์ในด้านการสอน และการนิเทศมาแล้ว
3. อาจารย์นิเทศและอาจารย์พี่เลี้ยงไม่ได้ทำงานประสานกันเท่าที่ควร
4. นักศึกษาฝึกสอนให้ความสำคัญต่ออาจารย์นิเทศกว่าเป็นผู้ที่มีความสามารถ มีอำนาจและมีอิทธิพลต่อการได้คะแนนของตนมากกว่าอาจารย์พี่เลี้ยง
5. โรงเรียนฝึกสอนและสถาบันฝึกหัดครู ควรทำงานประสานกันให้มากกว่าที่เป็นอยู่

ในปี ค.ศ. 1971 Kulawiec⁹ ได้ทำการศึกษาถึงลักษณะความสัมพันธ์ระหว่างความเข้าใจเรื่องการนิเทศการสอนและทัศนคติที่มีต่อการสอน ของอาจารย์พี่เลี้ยง และนักศึกษาฝึกสอน

ตัวอย่างประชากรมี 2 กลุ่ม คือ นักศึกษาฝึกสอนจำนวน 230 คน และอาจารย์พี่เลี้ยงซึ่งทางวิทยาลัยแห่งมหาวิทยาลัย Wisconsin ได้ทำการคัดเลือกให้ทำหน้าที่ในโรงเรียนมัธยมในรัฐ Wisconsin เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยมี 2 ชุด คือ เป็นแบบสอบถาม The Perception of Supervisory Concepts Questionnaire และ The Minnesota Teacher Attitude Inventory

ผลจากการวิจัยครั้งนี้พบว่า

1. ความเข้าใจเรื่องการนิเทศการสอนของนักศึกษาฝึกสอนและทัศนคติของนักศึกษาฝึกสอนที่มีต่อการสอน มีความเห็นสอดคล้องกันอยู่ในระดับสูง

⁹ Edwin Paul Kulawiec, "A Study to Determine the Relationship Between Attitude Toward Teaching and Perception of Supervisory Concepts of Secondary School Student Teachers and Their Cooperating Teachers." Dissertation Abstracts International : Vol. 32 No. 2 p. 821 - A.

2. ความคิดเห็นเหล่านี้ไม่เปลี่ยนแปลง แม้ว่าจะไ้ทำการฝึกสอนไปไ้ระยะเวลา
เวลานานพอสมควรแล้วก็ตาม
3. อาจารย์พี่เลี้ยงมีอิทธิพลต่อการทำให้นักศึกษาฝึกสอนเปลี่ยนความเข้าใจ
ในเรื่องการนิเทศการสอนและทัศนคติที่มีต่อการสอน
4. นอกจากมนุษยสัมพันธ์ระหว่างอาจารย์พี่เลี้ยงและนักศึกษาฝึกสอนจะมีผล
ต่อการสร้างความเข้าใจเรื่องการนิเทศการสอนและทัศนคติที่มีต่อการ
สอนแล้ว ยังมีปัจจัยอย่างอื่น ๆ อีกที่มีอิทธิพลต่อสิ่งเหล่านี้

ปี ค.ศ. 1972 Schmidt ¹⁰ ได้ทำการวิจัยเพื่อจะกำหนดนโยบาย

ระเบียบกฎเกณฑ์สำหรับไ้คณะกรรมการของวิทยาลัยครูในรัฐ OHIO และบุคลากรใน
วิทยาลัย ไ้นำมาประยุกต์ใช้เป็นแนวทางในการกำหนดบทบาทในการ เป็นครูของนักศึกษา
ฝึกสอน และความร่วมมือกับครูพี่เลี้ยง

ผู้วิจัยได้ส่งแบบสอบถามจำนวน 2 ชุด ไ้แก่ประชากรคืออาจารย์ใหญ่ของวิทยา-
ลัยในรัฐ OHIO และครูที่อาจารย์ใหญ่เลือกไว้ แบบสอบถามชุดแรกเป็นการสำรวจ
ความคิดเห็นเกี่ยวกับกิจกรรมและประสบการณ์ที่นักศึกษาฝึกสอนควรทำ หรือที่ไม่ควรทำ
ในระหว่างการฝึกสอน ส่วนแบบสอบถามชุดที่ 2 เป็นแบบสอบถามสำหรับนักศึกษาฝึกสอน
โดยนำข้อมูลที่ไ้จากแบบสอบถามชุดแรกเป็นหลักในการสร้างแบบสอบถามชุดที่ 2

¹⁰ Donald Edward Schmidt, "Student Teaching : The Creation
of Policy, Rules, and Regulations Defining the Professional Role
of the Student Teacher and the Cooperating Classroom Teacher Based
Upon Perceptions of Selected OHIO Principals and Teachers."

Dissertation Abstracts International. Vol. 33 No. 7 (1972), pp.

ผลจากการวิจัยครั้งนี้ปรากฏผลว่า เป็นข้อมูลเกี่ยวกับค่านิยม 1 ข้อ กฎ-
เกณฑ์ 5 ข้อ และความสัมพันธ์ของนักศึกษาฝึกสอนที่มีต่ออาจารย์พี่เลี้ยง 22 ข้อ ประสบ-
การณ์ต่าง ๆ ที่นักศึกษาฝึกสอนควรได้รับในระหว่างการฝึกสอนได้แก่ เรื่องการเตรียมการ
สอน การสอน และการจัดกิจกรรม การจัดและการปกครองชั้น กิจกรรมเสริมหลักสูตร
การวัดและการประเมินผล การสังเกตเด็กนักเรียน การประชุมครู การให้คำแนะนำ
แก่นักเรียน การเตรียมหลักสูตร และการประเมินผลตัวครู

เกี่ยวกับหน้าที่ความรับผิดชอบของครูพี่เลี้ยง

1. ควร ประมุขนิเทศนักศึกษาฝึกสอน ในเรื่องการบริหารงานภายในโรงเรียน
ก่อน
2. ควรให้นักศึกษาฝึกสอนได้มีส่วนร่วมในการทำงานประจำชั้นทุกวัน
3. ควรเอาใจใส่และให้คำแนะนำช่วยเหลือในการนิเทศการสอน
4. ให้การยกย่องและยอมรับนักศึกษาฝึกสอนว่าเป็นครูคนหนึ่งของโรงเรียน
5. ประเมินผลความสามารถของนักศึกษาฝึกสอนด้วยความยุติธรรม

ในปีเดียวกันนี้เอง Spivey¹¹ ได้ทำการศึกษาเพื่อเป็นการคาดหมายความ
สำเร็จที่นักศึกษาฝึกสอนได้รับจากโปรแกรมการฝึกสอนในช่วงปี ค.ศ. 1900 - 1971 การ
วิจัยครั้งนี้สรุปผลว่า

1. นักศึกษาฝึกสอนไม่ได้ประสบผลสำเร็จทุกด้าน แต่อย่างไรก็ตามสิ่งที่นักศึกษา

---

¹¹ Don Ray Spivey, "The prediction of student Teaching
Success in Teacher Education Programs : Development and present
Status." Dissertation Abstracts International : Vol. 33 No. 8
(1972), pp. 4227 - A - 4228 - A.

- ฝึกสอนประสบผลสำเร็จได้แก่การที่นักศึกษาฝึกสอนฉลาดขึ้น ตลอดจนการปรับปรุงตัวในเรื่องบุคลิกภาพ เช่น สภาวะทางอารมณ์และจิตใจ รู้จักการควบคุมอารมณ์และการเป็นกษัตริย์ในสังคม
2. การที่นักศึกษาฝึกสอนจะฉลาดขึ้นหรือมีความสามารถเพิ่มขึ้นหรือไม่นั้น ขึ้นอยู่กับเครื่องมือที่ใช้ในการประเมินผล และความสามารถของนักศึกษาฝึกสอนประกอบกัน
  3. องค์ประกอบอื่น ๆ ที่มีผลต่อความสำเร็จของนักศึกษาฝึกสอนได้แก่ การมีโอกาสเลือกสถานที่ฝึกสอน ครูพี่เลี้ยง ระยะเวลาของการฝึกสอน สภาพทางอารมณ์ของนักศึกษาฝึกสอนในขณะที่ทำการฝึกสอนอยู่ และบรรยากาศในโรงเรียนฝึกสอน เป็นต้น
  4. อาจารย์ในเทศกัมมีบทบาทสำคัญต่อความสำเร็จของนักศึกษาฝึกสอน
  5. ความสามารถขึ้นอยู่กับความสำเร็จ ดังนั้นความสำเร็จส่วนหนึ่งของนักศึกษาฝึกสอนเกิดจากความสัมพันธ์อันดีกับเด็กนักเรียนด้วย
  6. โปรแกรมการฝึกสอนมีส่วนเกี่ยวข้องกับความสำเร็จของนักศึกษาฝึกสอน ผู้วิจัยได้ให้ข้อเสนอแนะว่าสถาบันฝึกหัดครูควรจะได้พิจารณาอย่างรอบคอบเกี่ยวกับจุดมุ่งหมายของการฝึกสอน การดำเนินงาน และการประเมินผลนักศึกษาฝึกสอน
  7. จุดมุ่งหมายของการประเมินผลความสำเร็จของโปรแกรมการฝึกสอน ขึ้นอยู่กับเครื่องมือที่ใช้ในการประเมินผลว่ามีมาตรฐานเพียงใด
- ปี ค.ศ. 1973 Ashby¹² ได้ทำการศึกษามหาบทของอาจารย์ในเทศกัม โดยมิ

¹² Mary Claire Ashby, "The Role of the College Supervisor: Expectations of Cooperating Teachers, Student Teachers, and College Supervisors." Dissertation Abstracts International : Vol. 34 No. 5 (1973), pp. 2428 - A - 2429 - A.

จุดมุ่งหมายเพื่อ

1. ศึกษาถึงบทบาทของอาจารย์ในเทศกั ซึ่งออกทำการนิเทศนักศึกษาฝึกสอน ที่ออกฝึกสอนในโรงเรียนประถมและมัธยม รวมทั้งศึกษาความเห็นของ อาจารย์พี่เลี้ยง นักศึกษาฝึกสอนและอาจารย์ในเทศกั
2. เปรียบเทียบความคิดเห็นของทั้ง 3 กลุ่ม เกี่ยวกับบทบาทของอาจารย์ ในเทศกั

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยได้แก่แบบสอบถาม ส่งให้แก่อาจารย์พี่เลี้ยงจำนวน 67 คน และอาจารย์ในเทศกัจำนวน 13 คน ที่ทำงานอยู่ที่ The Fordham Preservice Teacher Education Program, New York ในปี ค.ศ. 1972 ในภาคเรียน Spring Semester ได้รับแบบสอบถามคืนจากอาจารย์ พี่เลี้ยง 64 คน นักศึกษาฝึกสอน 63 คน และอาจารย์ในเทศกั 13 คน นอกจากนั้นยัง ใช้วิธีการสัมภาษณ์อาจารย์พี่เลี้ยง 10 คน นักศึกษา 10 คน และอาจารย์ในเทศกั 5 คน

ผลการวิจัยพบว่า

1. ในจำนวนแบบสอบถาม 40 ข้อ ส่วนใหญ่มีความเห็นเกี่ยวกับบทบาทของ อาจารย์ในเทศกัคล้ายคลึงกันจำนวน 30 ข้อ
2. การประสานงานระหว่างวิทยาลัยกับอาจารย์ในเทศกัอยู่ในเกณฑ์ดี
3. ทั้งอาจารย์ในเทศกัและอาจารย์พี่เลี้ยงมีความเห็นว่าอาจารย์ในเทศกัควร จะได้ตรวจบันทึกการสอนประจำวันของนักศึกษาฝึกสอน และควรใช้ Video - Tape เป็นเครื่องมืออย่างหนึ่งในการประเมินผลนักศึกษา ฝึกสอน
4. ทั้ง 3 กลุ่ม มีความเห็นว่าอาจารย์ในเทศกัควรออกนิเทศนักศึกษาฝึกสอน สัปดาห์ละครั้ง ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์กล่าวว่า การออกนิเทศของ อาจารย์ในเทศกับ่อยครั้งเพียงใด ย่อมมีผลต่อการประเมินผลนักศึกษา ฝึกสอนมากขึ้นเท่านั้น

ปี ค.ศ. 1974 Bandawal¹³ ได้ทำการวิจัยเพื่อเป็นแนวทางในการปรับปรุง
โปรแกรมการฝึกสอนสำหรับสถาบันฝึกหัดครู ทั่ววิธีการที่มีประสิทธิภาพเพื่อนำไปใช้ในโปร-
แกรมการฝึกสอนของสถาบันฝึกหัดครูในประเทศอัฟกานิสถาน

ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาในเรื่องต่าง ๆ ดังนี้

1. คุณค่าของประสบการณ์ของนักศึกษาฝึกสอนที่มีต่อโปรแกรมการฝึกสอน
2. การเปลี่ยนแปลงทัศนคติของนักศึกษาฝึกสอน ซึ่งมีผลมาจากประสบการณ์
ของการได้ออกฝึกสอน
3. บทบาทของอาจารย์ในเทศก
4. บทบาทของอาจารย์พิเศษ
5. การประเมินผลการฝึกสอน

ผู้วิจัยได้ส่งแบบสอบถามให้แก่อาจารย์ในเทศก 03 คน ในประเทศต่าง ๆ รวม
26 ประเทศ ใน 5 ทวีป ได้รับแบบสอบถามกลับมาทั้งหมด 42 ชุด จากอาจารย์ในเทศก
12 ประเทศ ในแบบสอบถามจะถามถึงประเทศที่อาจารย์ในเทศกทำการสอนอยู่ เพื่อศึกษา
ว่า ประเทศใดอยู่ในเขตภูมิภาคเดียวกับประเทศอัฟกานิสถานหรือไม่ จากนั้นนำข้อมูล
ที่ได้จากแบบสอบถามมาวิเคราะห์ และสรุปผลว่า

1. การให้นักศึกษาฝึกสอนและอาจารย์ในเทศกได้มีส่วนร่วมกันในการวางแผน
งาน การจัดประสบการณ์การฝึกสอนให้แก่นักศึกษาฝึกสอนเป็นสิ่งสำคัญ
มากในโปรแกรมการฝึกสอน

¹³ Juma Gul Bandawal, "A proposed student teaching Program
for Teacher Training Institutions in Afghanistan." Dissertation
Abstracts International : Vol. 35 No. 6 (1974), p. 3558 - A.

2. การที่นักศึกษาฝึกสอนได้สอนในชั้นเรียนภายใต้การนิเทศของอาจารย์นิเทศก์นั้น เป็นกิจกรรมที่มีความสำคัญของการฝึกสอน
3. นักศึกษาฝึกสอนควรมีส่วนร่วมในกิจกรรมเสริมหลักสูตร ทั้งนี้ทำให้นักศึกษาฝึกสอนได้รับประสบการณ์ในการฝึกงานมากขึ้น
4. การให้นักศึกษาฝึกสอนและอาจารย์พี่เลี้ยงได้ร่วมกันในการวางแผนงานจัดประสบการณ์การฝึกสอนเป็นข้อที่ควรระลึกถึงในโปรแกรมการฝึกสอน
5. ควรให้ความสำคัญต่อบทบาทของอาจารย์พี่เลี้ยงในการประเมินผลนักศึกษาฝึกสอน
6. นักศึกษาฝึกสอนควรจะได้ทำการสอนมากกว่า ๑ ชั้นเรียน

จะเห็นได้ว่างานวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยครั้งนี้ ผลงานวิจัยทั้งในประเทศและต่างประเทศ มีลักษณะที่คล้ายคลึงกันเป็นส่วนมาก คือส่วนใหญ่จะทำการศึกษาค้นคว้าในเรื่องปัญหาและอุปสรรคของการดำเนินงานการฝึกสอนของบุคคลต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ อาจารย์นิเทศก์ อาจารย์พี่เลี้ยง และนักศึกษาฝึกสอน ตลอดจนการศึกษาทัศนคติและความคิดเห็นในเรื่องวิธีดำเนินงาน เพื่อหานโยบายที่เหมาะสมสำหรับเป็นแนวทางในการปรับปรุงโปรแกรมการฝึกสอนให้มีประสิทธิภาพดียิ่งขึ้น อันจะนำไปสู่การเตรียมครูที่มีคุณภาพสำหรับการอบรมสั่งสอนพลเมือง เพื่อเป็นกำลังสำคัญของประเทศต่อไป

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย